

Warszawa, 12-08-2022 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

IX.022.8.2022

Pan
Zbigniew Ziobro
Minister Sprawiedliwości
Prokurator Generalny
ePUAP

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo z dnia 9 sierpnia 2022 roku przedkładam uwagi do projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie w sprawie pobytu nieletnich w okręgowych ośrodkach wychowawczych (projekt z dnia 25 lipca 2022 r., A456).

1. W § 7 projektu określono czynności realizowane wobec nieletniego po przyjęciu. Uregulowano kwestie przyjęcia, zapoznania z prawami i obowiązkami, pouczenia o możliwości złożenia zażalenia na czynności naruszające prawa nieletniego, tematykę rozmowy wstępnej i badań osobopoznawczych oraz opracowania programu adaptacji. Projekt w § 7 ust. 2 wskazuje, że rozmowę wstępną z nowo przyjętym wychowankiem przeprowadza psycholog lub pedagog, co uwzględniając zasady logiki prawniczej oznacza, że taką rozmowę może przeprowadzić zarówno psycholog, jak i pedagog, albo jeden z nich.

W mojej ocenie każdy nieletni przyjmowany do okręgowego ośrodka wychowawczego powinien mieć kontakt z psychologiem w celu diagnozy stanu emocjonalnego, doboru odpowiednich form opieki i zapewnienia wsparcia. Taki kontakt pozwoli też na ujawnienie psychologicznych dowodów stosowania tortur i złego traktowania, co ma kluczowe znaczenie zapobiegawcze¹.

Warto w tym miejscu odwołać się także do raportu z wizyty Podkomitetu ONZ ds. Zapobiegania Torturom (SPT) w Ukrainie w 2016 r. Podkomitet podkreślił w nim potrzebę przeprowadzania rutynowej oceny zdrowia psychicznego osób przyjmowanych do miejsc pozbawienia wolności oraz zapewnienia odpowiedniej opieki psychologicznej kobietom w ciąży i matkom².

Z tego też względu rekomenduję zmianę projektu i wpisanie obowiązkowej rozmowy nieletniego z psychologiem.

2. Projekt rozporządzenia nie mówi też nic o poddaniu nieletniego badaniom medycznym po przyjęciu, mimo iż jest ono obowiązkowe (art. 188 ust. 1 pkt. 5 ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich). Kwestia badań lekarskich pojawia się natomiast w projekcie przed jego przewiezieniem do innego ośrodka (§ 10 ust. 1 projektu).

Warto uwypuklić, że badanie medyczne przeprowadzone niezwłocznie po przyjęciu do miejsca pozbawienia wolności stanowi podstawową gwarancję prewencji tortur i wszelkich form złego traktowania, co podkreślają Podkomitet ONZ ds. Zapobiegania Torturom (SPT) i Europejski Komitet do Spraw Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu (CPT)³.

Rekomendowanym rozwiązaniem jest więc wpisanie obowiązkowych wstępnych badań medycznych, po przyjęciu do ośrodka. Zapewni to spójność rozporządzenia z ustawą, będzie miało wymiar praktyczny i prewencyjny.

¹ Zob. Istanbul Protocol: Manual on the Effective Investigation and Documentation of Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, Office of the High Commissioner for Human Rights, Professional Training Series No. 8/Rev. 2, New York and Geneva, 2002, rozdział VI Psychological evidence of torture and ill-treatment.

² Zob. Raport SPT z wizyty w Ukrainie w 2016 r., CAT/OP/UKR/3, par. 30-32 i 95.

³ Zob. Raporty SPT z wizyt: na Ukrainie (CAT/OP/UKR/1, par. 45-48) i (CAT/OP/UKR/3, par. 57-61); Peru (CAT/OP/PER/1, par. 20); Szwecji (CAT/OP/SWE/1, par. 62-64); Drugie Sprawozdanie Ogólne CPT [CPT/Inf (92) 3, par. 36-38]; Raport CPT z wizyty w Polsce [CPT/Inf (2014) 21, par. 26, 30].

Wyrażam nadzieję, że przedstawione uwagi zostaną uwzględnione w trakcie dalszych prac nad rozporządzeniem.

Z poważaniem

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich
/-podpisano elektronicznie/